Dünya Su Forumu'na karşı bir araya gelen örgütler, Alternatif Su Forumu'na hazırlanıyor...

'Her dere başına lisans alınıyor'

Mart 2009'da İstanbul'da yapılacak olan 5. Dünya Su Forumu'na karşı alternatif bir forum hazırlığında olan örgütlerin toplantısında konuşan TMMOB Yönetim Kurulu Eski İkinci Başkanı Yeşil, enerji üretim, iletim ve dağıtımının tek elden kamu tarafından yapılması gerektiğini anlatarak, "Bunu yapmadığımız takdirde o zaman küçük derelerde ya da olmayacak yerlerdeki büyük projelere hep birlikte karşı dururuz" dedi.

EMO Basın - Türkiye'de ve dünyanın çeşitli ülkelerinde suyun ticarileştirilmesine karşı mücadeleler yürüten örgütler, Mart 2009'da İstanbul'da yapılacak olan 5. Dünya Su Forumu'na karşı eylem ve etkinlikleri ortaklaştırmak üzere İstanbul'da bir araya geldiler. Toplantının ardından yayımlanan sonuç bildirgesinde, **"Toplumsal yaşamın ayrılmaz bir bileşeni olarak su, kapitalist devletler de dahil olmak üzere hiç kimsenin ya da kurumun mülkiyetine terk edilemez"** saptamasıyla suyu ticarileştirme politikalarına ve Dünya Su Forumu'na karşı çıkıldı.

5. Dünya Su Forumu'na karşı aynı tarihlerde gerçekleştirilecek Alternatif Su Forumu'nun ilk hazırlık toplantısı kasım ayında İTÜ Taşkışla Salonları'nda yapıldı. İki gün süren hazırlık toplantıları, TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı **Mehmet Soğancı**'nın açılış konuşması ve TMMOB İl Koordinasyon Kurulu Sekreteri **Tores Dinçöz**'ün **"Suyun Ticarileştirilmesine Hayır Platformu"** adına yaptığı sunuşla başladı. **"Su Yaşamdır"**, **"Su İçin Mücadele"**, **"Dünya Su Mücadeleleri"** ve **"5. Dünya Su Forumuna Karşı Yapılabilecekler"** başlıklı 4 oturumun gerçekleştirdiği hazırlık toplantılarının ardından yayımlanan sonuç bildirgesinde, suyun ticarileştirilmesine hizmet eden ve **"kullanan-kirleten öder"** ilkesine dayanan politikaların doğayı korumasının mümkün olmadığı belirtildi. Bildirgede, **"sermayeyi kollayan, ama canlıların suya erişimini sınırlayan"** politikaların kabul edilmediği kaydedildi.

Toplantıda Elektrik Mühendisleri odası adına **"Su ve Enerji Politikaları"** konulu sunum yapan TMMOB Yönetim Kurulu Eski İkinci Başkanı **Hüseyin Yeşil,** fosil yakıtlara göre daha çevre dostu olan hidrolik potansiyelin değerlendirilmesinin önemine vurgu yaparken, Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu'nun (EPDK) çoğu 10 megavatın altında olan hidroelektrik santral lisanslarıyla bu alanda gelişim sağlanamayacağını ortaya koydu. **"Her dere başına lisans alınıyor"** diyen Yeşil, enerji üretim, iletim ve dağıtımının tek elden kamu tarafından yapılması gerektiğini anlatarak, **"Bunu yapmadığımız takdirde o zaman küçük derelerde ya da olmayacak yerlerdeki büyük projelere hep birlikte karşı dururuz"** dedi.

Türkiye'nin 191 milyar kilovat saat olan elektrik enerjisi üretiminin 36 milyar kilovat saatini hidrolik potansiyelinden sağladığını kaydeden Yeşil, **"Dolayısıyla elektriğin yaklaşık dörtte biri yerli, kendi kaynağımız olan bu kaynaktan elde ediliyor"** dedi. Türkiye'nin linyit rezervlerinin son 2 yılda bulunan değerlerle birlikte 8 milyar tondan 10 milyar tona yaklaştığını kaydeden Yeşil, Türkiye'nin potansiyeline yönelik olarak şu bilgileri verdi:

"Taş kömürü rezervimiz 1 milyar 300 milyon ton oldu. Hidrolik potansiyelimiz brüt olarak 433 milyar kilovat saat. Teknik olarak değerlendirilebilecek olan 216 milyar kilovat saat, ekonomik olanı da 127 milyar kilovat saattir. Ancak son zamanlarda yapılan hesaplamalarda bunun 197 milyar kilovat saate çıkarılabileceği dile getiriliyor."

Yeşil, 142 adet hidroelektrik santralının işletmede olduğunu ve bunların kurulu gücünün de 12 bin 620 megavat olduğunu belirtirken, hidrolik potansiyelin 127 milyar kilovat saat olduğu dikkate alındığında bunun yüzde 35'inin kullanıldığını kaydetti. Potansiyelin 197 milyar kilovat saat kabul edilmesi durumunda ise bu oranın yüzde 23'e düştüğüne dikkat çeken Yeşil, **"Yani yüzde 75'ini kullanmıyoruz. İşletmede olan 142 santral var dedik. İspanya'da bu sayı 1100"** diye konuştu.

Yeşil, yaklaşık 40 bin 800 megavatlık kurulu güçle 191 milyar 558 milyon kilovat saatlik elektrik üretimi yapıldığını anımsatırken, **"Aslında kurulu gücümüz biraz abartılı, yani olması gerekenin üstünde bir güçle çok az enerji elde ediyoruz. Çünkü burada kayıplar çok yüksek. Hem işletmelerimizde kayıplar yüksek, hem başka kayıplarımız yüksek. Termik santrallarda kapasite kullanım oranı yüzde 68 iken, hidrolik santrallarda yüzde 94 olmuştur"** değerlendirmesini yaptı. **"Enerji üretimimizin yüzde 25'i hidrolik kaynaklardan yüzde 75'i ise fosil yakıtlar olarak adlandırılan termik (fueloil, linyit, kömür, doğalgaz) kaynaklardan üretilmektedir. Şu anda elektrik üretiminin yüzde 55'i doğalgazdan yani dışa bağımlı kaynaklardan elde edilmektedir"** diyen Yeşil, hidrolik enerjinin çevre dostu özelliğine dikkat çekerek, hidrolik potansiyelin önemini şöyle anlattı:

"Düşük potansiyel risk taşımaları sebebiyle tercih edilmektedir. Bu tür santrallar ani talep değişimlerine cevap veren santrallardır. Ülkemizde pik santral olarak kullanılmaktadır ve hidrolik santrallar yüzde 90'la yüksek verimliliği olan santrallardır. Yakıt gideri olmayan, enerji fiyatlarında sigorta rolü üstlenen, uzun ömürlü (yaklaşık 75-100 yıl), yatırımın geri ödenme süresi 5-10 yıl, üretim maliyeti çok düşük 0.2 sent/kilovat saattir. Kısaca hidrolik potansiyelimiz dışa bağımlı olmayan, kendi enerji kaynağımızdır. Dünyada ekonomik olarak yapılabilir hidrolik santralların üretim potansiyelinin yarısının bile geliştirilmesi sera gazı emisyonlarının yüzde 13 oranında azalmasını sağlayacaktır."

'Plansızlık Kaos Yarattı'

Türkiye'de özelleştirme yapılmasıyla, EPDK'nin lisans verdiği çok sayıda küçük-büyük santral projesi bulunduğuna dikkat çeken Yeşil, şu eleştirileri yöneltti:

"Yani bunların sayısı binleri bulmaktadır. Aslında çoğu, örneğin 1 megavat. Yani 1 megavattan ne elde edebilirsin ki? Her derenin başına lisans alınıyor. Dolayısıyla şunu söyleyebiliriz, 1984'lerden sonra enerjideki üretim, dağıtım özelleştirilmeye çalışıldığı ve planlamadan vazgeçildiği için enerji sektörü ve yönetimi bir kaos içindedir. Dolayısıyla planlama ortadan kalktığı için baraj yapılmaması gereken yerler için lisanlar alınıp projeler hayat geçirilmeye çalışılıyor ya da lisanslar pazarlanıyor. Şu anda işletmede 142 tane, inşa halinde 41 tane, gelecekte inşa edilecek 589 tane, kesin projesi hazır olan 13 tane, planlaması hazır 176 tane, master planı hazır 99 tane, ilk etüdü hazır 101 tane, toplam 772 tane santral projesi gündemde. Güçlerine baktığımız zaman, 10 megavat altı 307 tane, yani 5 megavat, 2 megavat, 1 megavat. Bunlardan elde edilecek enerjiye çok fazla ihtiyaç yok aslında. Ayrıca 10 megavat üstü 185 adet, 50 megavat üstü 97 tane. Yani büyük santrallar çok fazla değil." ■